

מילון מונחים

אוריינות
אזכורים
טקסט
ידע עולם
כשירות תקשורתית
לכידות
לשון תקנית (לשון סטנדרטית)
מבע
מהקשרות
מטאפורה
מילוי פערים
משלב
סוגה (ז'אנר)
סמנטיקה
עולם שיח
ערוץ תקשורת
קהילת שיח
קישוריות
קשרים
שיח
תהלוך

אוריינות

מושג זה מכוון לידיעה הלשונית הכללית של האדם ולביצועיו הלשוניים בנסיבות אמירה משתנות. האדם "האורייני" שולט שליטה מיטבית בארבע מיומנויות הלשון: דיבור, שמיעה, כתיבה, קריאה, ושליטה זו מתממשת בין השאר ביכולת תמרון בין משלבי הלשון בהתאם לצורכי האמירה והאומר. כיוון שכך, אוריינות הנה מושג יחסי, והיא בת פיתוח והרחבה.
(מתוך חקר השיח – הלכה ומעשה, ע' 69, ראו ביבליוגרפיה)

**

אוריינות היא היכולת שיש לאדם להשתמש בשפה כתובה לצורך אינטרקציה יעילה עם הסביבה (=הקשרים חברתיים ותרבותיים שונים) ועם עצמו.
(הגדרתה של ד"ר חווה תובל מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 309, ראו ביבליוגרפיה)

**

השימוש המושכל בלשון בחברה אוריינית - השיח האורייני - מתבטא בעל פה ובכתב ובמגוון עשיר של סוגות ותת-סוגות. השליטה בשיח האורייני מאפשרת לדוברים להתאים את לשונם למטרות ולנסיבות החברתיות של השימוש (לשון רשמית יותר ופחות), לתחום הדעת (בחירת האמצעים הלשוניים) ולידע המשוער של קהל היעד (הצורך בהסברים).

תפקוד אורייני פירושו שימוש הולם במגוון טקסטים דבורים וכתובים שמציעה סביבתו החברתית-תרבותית של המשתמש.
הבנה והפקה של טקסטים דבורים וכתובים כוללת את ההכרה בזיקות הגומלין שהטקסטים של התרבות מקיימים ביניהם.
(מתוך תוכנית הלימודים, ע' 18)

אזכורים

חדש

האזכור הוא סוג של סימן קישוריות. כינויי-גוף, כינויי-רמז, ביטויי השוואה, תוויות-היידוע ממלאים תפקיד זה. האזכורים הם רימוזים שיכולים להתייחס לפריט שנזכר קודם בטקסט (אנאפורה), לפריט שיופיע מאוחר יותר בטקסט (קאטאפורה) או הם יכולים להתייחס לפריט הקיים בנסיבה שבה הדברים נאמרים אך אין הוא נזכר בהכרח בהקשר המילולי הרחב (אקסופורה).
המשתמש ברימוז לאחור (אנאפורה) מסב את תשומת-הלב אל דבר שנזכר לפני-כן.
יוסי ישב בבית הקפה. הוא קרא עיתון.
גב' כהן קיבלה את הבאים. המנהלת אמרה להורים.....
האם הסיעה את ילדיה. פתאום נעצרה מכוניתה.
המשתמש ברימוז מקדים (קאטאפורה) מסב את תשומת-הלב אל דבר שייזכר בהמשך.
הוא קיבל את פני הבאים. כך נהג המנהל מאז ומתמיד.
המשתמש ברימוז נסיבתי (אקסופורה) מסב את תשומת-הלב לפריט הקיים בנסיבה שבה הדברים נאמרים והוא מניח כי לקורא ידע חוץ טקסטואלי שיאפשר לו להבין את הנאמר.
איש זה אינו מוכר לי (מתוך הנחה, שהמשפט נאמר בעת שהדובר מצביע על אדם אחר).
(מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע', 21-22, ראו ביבליוגרפיה)

טקסט

יחידת לשון העושה עבודה כלשהי בהקשר (חברתי-תרבותי) כלשהו. טקסט יכול להיות משפט, סיפור שלם או תמרור "עצור".
(מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 309, ראו ביבליוגרפיה)

**

רשת של אמירות המוצגות כיחידה בעלת משמעות. למשל, ספר, סיפור, סרט, שיחה, הרצאה, כתבה בעיתון, שאלון, פתגם. המושג הוא חמקמק ודורש הגדרה לפי צרכי המשתמש. [...] טקסט הוא טקסט כתוב או דבור השואף להתקבל כיחידה מלוכדת נושאת משמעות. הטקסט הוא בו-זמנית תופעה מנטאלית ותוצר ממשי בר-קיום (כלומר, "גם בראש וגם בדף"), המאפשר לתת למציאות אך גם ליצור אותה.
(מתוך מארג השפה, שיחות וסוגות בשפה העברית, מדריך למורה, ע' 33, ראו ביבליוגרפיה/פריטים נוספים)

יחידת הטקסט היא יחידת הרצף המינימלית הנושאת משמעות.
(מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 309, ראו ביבליוגרפיה)

*** חדש

אנו משתמשים במונח טקסט לציון כל רצף של משפטים בעל מבנה סמנטי, בין אם הרצף קולי (דיבור) ובין אם הוא חזותי (בכתב).
[...] עצם הצבתם של משפטים אחדים זה בצד זה – אין בה כדי להפוך אותם לטקסט. כאשר אנו קוראים – או שומעים – סדרה של משפטים, אנו מצפים למצוא קשרים מסוימים ביניהם, כלומר – אנו מצפים למצוא יחידת הבעה בעלת נושא משותף, כשכל משפט תורם את חלקו למשמעות הכוללת של היחידה.

לקשרים שבין המשפטים השונים יש ביטוי חיצוני – כגון: מילות-הקישור בין המשפטים (יתר על כן, אולם, מן הצד השני, ועוד) וכן שימוש בכינויים ובתווית-היידוע לגבי פרטים שנזכרו לפני-כן (הילד רץ בחצר...) [או שייאמרו לאחר מכן (הוא לא ידע זאת. המורה פנה אל התלמידים)]. אולם קיימים גם יחסים בין תוכנם של המשפטים; ליחסים אלה אין בהכרח ביטוי חיצוני, והם מבוססים על הידע שיש לקורא (או למאזין) או על הציפיות הנוצרות אצל הנמען בתהליך קליטת השדר.
(מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע' 20-21, ראו ביבליוגרפיה)

*** חדש

ניתוח השיח בודק את היחסים שבין שני מישורים: מישור המידע והתכנים מצד אחד ומישור המבנים הלשוניים, המבטאים את התכנים, מהצד השני. במישור התכנים, אנו עוסקים במבנים היוצרים שיח המצטיין בלכידות (קוהרנטיות). במישור המבנים הלשוניים אנו עוסקים במשפטים המצטרפים זה לזה, ויוצרים טקסט תוך שימוש באמצעי קוהזיה [קישוריות]. כאמור, עניינו של התחום הקרוי "ניתוח-השיח" הוא לבדוק את היחסים שבין שני המישורים, ובמילים אחרות: כיצד מבטא הטקסט הלשוני את מכלול התכנים (כולל מידע גלוי ומסרים נסתרים) של השיח.
(מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע' 28, ראו ביבליוגרפיה)

ידע עולם

ידע העולם הוא מכלול הידיעות הלשוניות, ההכרתיות, ההתנסותיות, הריגושיות, החושניות (וכו') המצויות בתודעת הדובר, הקורא, המאזין והכותב בבואו אל האירוע התקשורתי.
(מתוך חקר השיח – הלכה ומעשה, ע' 72, ראו ביבליוגרפיה)

כשירות תקשורתית

היכולת להפיק מבעים שעונים על אמות מידה של דקדוקיות ושל הלימות לנסיבות, למוסכמות החברתיות-תרבותיות וליחסים בין המשתתפים בשיח.
(מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 309, ראו ביבליוגרפיה)

**

הכושר להתאים את דרכי ההבעה הן לכללי הדקדוק והן לנסיבה, כך שהמבעים יהיו קבילים מבחינה לשונית והולמים מבחינה חברתית-נסיבתית.
(מתוך מבוא לתורת הלשון, 3, ע' 34, ראו ביבליוגרפיה)

לכידות

מכלול היחסים בין הרכיבים הרעיוניים והתוכניים בתוך הטקסט, המבטיח רצף של משמעות.
(מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 310, ראו ביבליוגרפיה)

**

הלכידות היא תנאי מספיק והכרחי ליצירת "טקסט" מקובץ אמירות סמוכות. המושג "לכידות" מכוון למכלול הקשרים הסמנטיים המצויים בישות לשונית גדולה מן המשפט וההופכים אותה ל"טקסט".
(מתוך חקר השיח – הלכה ומעשה, ע' 72, ראו ביבליוגרפיה)

**

הלכדת הטקסט היא מכלול הפעולות הלשוניות והקוגניטיביות להפיכתם של רכיבים לשוניים סמוכים ל"טקסט" (יחידה לשונית נושאת משמעות שיש לה נידון ברור).
על הלכדת הטקסט מופקדים הן המוען והן הנמען: הראשון – בהרכיבו את הטקסט, ושני – בפענחו אותו.
(מתוך חקר השיח – הלכה ומעשה, ע' 71, ראו ביבליוגרפיה)

*** חדש

[...] עצם הצבתם של משפטים אחדים זה בצד זה – אין בה כדי להפוך אותם לטקסט. כאשר אנו קוראים – או שומעים – סדרה של משפטים, אנו מצפים למצוא קשרים מסוימים ביניהם, כלומר – אנו מצפים למצוא יחידת הבעה בעלת נושא משותף, כשכל משפט תורם את חלקו למשמעות הכוללת של היחידה. לקשרים שבין המשפטים השונים יש ביטוי חיצוני – כגון: מילות-הקישור בין המשפטים (יתר על כן, אולם, מן הצד השני, ועוד) וכן שימוש בכינויים ובתווית-היידוע לגבי פרטים שנזכרו לפני-כן (הם טענו, הילד רץ בחצר...). אולם קיימים גם יחסים בין תוכנם של המשפטים; ליחסים אלה אין בהכרח ביטוי חיצוני, והם מבוססים על הידע שיש לקורא (או למאזין) או על הציפיות הנוצרות אצל הנמען בתהליך קליטת השדר. (מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע' 20-21, ראו ביבליוגרפיה)

ניתוח השיח בודק את היחסים שבין שני מישורים: מישור המידע והתכנים מצד אחד ומישור המבנים הלשוניים, המבטאים את התכנים, מהצד השני. במישור התכנים, אנו עוסקים במבנים היוצרים שיח המצטיין בלכידות (קוהרנטיות). במישור המבנים הלשוניים אנו עוסקים במשפטים המצטרפים זה לזה, ויוצרים טקסט תוך שימוש באמצעי קוהזיה [קישוריות]. כאמור, עניינו של התחום הקרוי "ניתוח-השיח" הוא לבדוק את היחסים שבין שני המישורים, ובמילים אחרות: כיצד מבטא הטקסט הלשוני את מכלול התכנים (כולל מידע גלוי ומסרים נסתרים) של השיח. (מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע' 28, ראו ביבליוגרפיה)

הלכידות מציינת את הקשר התוכני שבין המבנים [...] אפשר לראות את הקישוריות כקישור הגלוי במבנה הטקסט, ואילו את [...] הלכידות] כתכונה במישור הסמנטי. (מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע' 24, ראו ביבליוגרפיה)

לשון תקנית (לשון סטנדרטית)

לשון המוכרת על ידי החברה כמופת להבעה פורמלית [...]. היא מקובלת בחברה כמודל לחיקוי. היא נלמדת בבתי הספר, ומשמשת בשידורי רדיו וטלוויזיה, בספרים ובכתבי-עת. (מתוך מבוא לתורת הלשון, 3, ע' 34, ראו ביבליוגרפיה)

מבע

מבע הוא כל יחידת אומר הנושאת משמעות בתוך הקשר נתון (על פי אולסון). (מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 310, ראו ביבליוגרפיה)

מהוקשרות

אפיון של שיח, בעיקר דבור, שמשמעותו תלויה במידה מכרעת בהקשר שבה הוא נאמר ובידע המשותף לבני השיח. (מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 310, ראו ביבליוגרפיה)

מטאפורה

שימוש במילה במשמעות מושאלת. [...] תהליך כזה מתאפשר בגלל דמיון מסוים שבין המשמע המקורי של המילה לבין המשמע המושאל. (מתוך מבוא לתורת הלשון, 10, ע' 31, ראו ביבליוגרפיה)

מילוי פערים

מילוי פערים הוא מהלך קוגניטיבי מטעמו של הנמען המוסיף לטקסט מידע שאינו מצוי בו במפורש והחיוני להלכדתו. מילוי פערים הוא חלק מהתהליך, דהיינו חלק מן העשייה התקשורתית שתכליתה "להבין" את דברי המוען לאשורם. הואיל והטקסט ה"רגיל" איננו מממש את כל המידע הנחוץ, מילוי הפערים הוא פעולה קבועה בתהליך הפקת המשמעות מן הטקסט.
(מתוך חקר השיח – הלכה ומעשה, ע' 73, ראו ביבליוגרפיה)

משלב

סוג של לשון שבחירת מרכיביו הלקסיקליים והתחביריים, כמו גם צורות השיח שבו, נקבעים על פי הנושא, אופן התקשורת והיחסים בין הנמענים. כל שינוי באחד המרכיבים הללו גורר אחריו שינוי משמעותי בבחירות הלשוניות.

(מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 310, ראו ביבליוגרפיה)

**

דרך הבעה לשונית האופיינית לנסיבות חברתיות בעלות תכונות דומות. [...] המשלב – כפי שמעיד עליו שמו – הוא שילוב של תכונות לשוניות ותכונות חברתיות.

(מתוך מבוא לתורת הלשון, 3, ע' 19, ראו ביבליוגרפיה)

**

המשלב [...] משמש אדם לצרכים מסוימים ומוגדרים בקבוצה של נסיבות דומות. אותו אדם יכול להשתמש במגוון משלבים, תוך שהוא משנה את הבעתו בהתאם לנסיבות.

(מתוך מבוא לתורת הלשון, 3, ע' 34, ראו ביבליוגרפיה)

**

כשירות משלבית היא היכולת להתאים לשון לנסיבות, לנושא וליחסים בין המשתתפים בשיח.

(מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 310, ראו ביבליוגרפיה)

סוגה (ז'אנר)

קטגוריית-על של טקסטים שיש להם מטרה חברתית משותפת, אשר מתנה בחירות מסוימות במישור השיח והלשון. בכל הטקסטים ששייכים לסוגה מסוימת, יש כמה מרכיבים שחייבים להיות בהם כדי שאפשר יהיה לשייכם לסוגה זו.

(מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 310, ראו ביבליוגרפיה)

**

סוגה היא מכלול של טקסטים - תת-סוגות - בעלי מטרה חברתית-תרבותית דומה ומאפיינים משותפים ברמת השיח וברמת הלשון, המיועדים לקהל מסוים.

ככל תת-סוגה מתאפיינת בבחירות הלשוניות ובבחירות ברמת השיח, הנובעות מתחום הדעת שבו היא עוסקת, מקהל היעד שלה, מהערוץ שבו היא מתקשרת (שפה דבורה או כתובה, משודרת או פנים אל פנים וכו') ומהמוסכמות של החברה והתרבות.

(מתוך תוכנית הלימודים, ע' 18)

סמנטיקה

חקר המשמעות של מערכת הסימנים הלשוניים.
(מתוך מבוא לתורת הלשון, 10, ע' 2, ראו ביבליוגרפיה)

**

סמנטי - המתייחס למשמעות.
(מתוך מבוא לתורת הלשון, 2, ע' 24, ראו ביבליוגרפיה)

עולם שיח

המונח "עולם השיח" מתייחס למצבור התכנים (ידע, ערכים ותפיסות) ולדרכי ההבעה הלשוניות (דפוס שיח) המשותפים לתחום ידע ו/או עיסוק מסוימים ולקהיליית בעלי הידע או העיסוק בתחום שבו מדובר.
(מתוך תכנית הלימודים, ע' 18)

ערוץ תקשורת

זהו מושג תלת-רכיבי המסמן שלושה מוקדים מרכזיים בתקשורת האנושית: המוען, המידע הנמסר והנמען.
(מתוך חקר השיח - הלכה ומעשה, ע' 74, ראו ביבליוגרפיה)

קהילת שיח

קבוצת אנשים בה רווחים כללי שיח מוסכמים על הדוברים. כללים, מנהגים ואופני פעולה אלו מאפשרים תקשורת יעילה בין חברי הקהילה. לרוב, בני אדם משתייכים למספר קהילות, אשר לכל אחת מהן תכונות יחודיות ותכונות משותפות לקבוצות אחרות.
(מתוך מארג השפה, שיחות וסוגות בשפה העברית, מדריך למורה, ע' 34, ראו ביבליוגרפיה/ פריטים נוספים)

קישוריות

מערכת "תמרורים" המופיעה על פני השטח של הטקסט ואמורה להעיד על יחסי הלכידות בין מרכיביו. התמרורים יכולים להיות תחביריים, סמנטיים או גרפיים. בדיבור יכולה הקישוריות להיות גם מצלולית או מרחבית.

(מתוך מדיבור לכתיבה, ע' 310, ראו ביבליוגרפיה)

**

הקישוריות היא שם כללי לציון מכלול הקשרים הטקסטואליים המפורשים בין רכיבים לשוניים הדדיים ביחידה טקסטואלית נתונה.

(מתוך חקר השיח - הלכה ומעשה, ע' 76, ראו ביבליוגרפיה)

*** חדש

[...] עצם הצבתם של משפטים אחדים זה בצד זה - אין בה כדי להפוך אותם לטקסט. כאשר אנו קוראים - או שומעים - סדרה של משפטים, אנו מצפים למצוא קשרים מסוימים ביניהם, כלומר - אנו מצפים למצוא יחידת הבעה בעלת נושא משותף, כשכל משפט תורם את חלקו למשמעות הכוללת של היחידה. לקשרים שבין המשפטים השונים יש ביטוי חיצוני - כגון: מילות-הקישור בין המשפטים (יתר על כן, אולם, מן הצד השני, ועוד) וכן שימוש בכינויים ובתווית-היידוע לגבי פרטים שנזכרו לפני-כן (הם טענו, הילד רץ בחצר...). אולם קיימים גם יחסים בין תוכנם של המשפטים; ליחסים אלה אין בהכרח ביטוי חיצוני, והם מבוססים על הידע שיש לקורא (או למאזין) או על הציפיות הנוצרות אצל הנמען בתהליך קליטת השדר.
(מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע' 20-21, ראו ביבליוגרפיה)

ניתוח השיח בודק את היחסים שבין שני מישורים: מישור המידע והתכנים מצד אחד ומישור המבנים הלשוניים, המבטאים את התכנים, מהצד השני. במישור התכנים, אנו עוסקים במבנים היוצרים שיח המצטיין בלכידות (קוהרנטיות). במישור המבנים הלשוניים אנו עוסקים במשפטים המצטרפים זה לזה, ויוצרים טקסט תוך שימוש באמצעי קוהזיה [קישוריות]. כאמור, עניינו של התחום הקרוי "ניתוח-השיח" הוא לבדוק את היחסים שבין שני המישורים, ובמילים אחרות: כיצד מבטא הטקסט הלשוני את מכלול התכנים (כולל מידע גלוי ומסרים נסתרים) של השיח.
(מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע' 28, ראו ביבליוגרפיה)

הלכידות מציינת את הקשר התוכני שבין המבנים [...]. אפשר לראות את הקישוריות כקישור הגלוי במבנה הטקסט, ואילו את הלכידות כתכונה שבמישור הסמנטי.
(מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע' 24, ראו ביבליוגרפיה)
הקשרים המפורשים שבין המשפטים הם חלק מן הקוהזיה (/cohesion קישוריות) של הטקסט.
[הקישוריות] קיימת, כאשר חלקים שונים קשורים זה לזה באמצעות רמזים מפורשים. רמזים אלה [...] יוצרים תחושה של רציפות בין המשפטים ושל התפתחות המידע.
(מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע' 21, ראו ביבליוגרפיה)
[ישנן שתי קבוצות של סימני קישוריות בטקסט: האזכורים והקשרים.]

קשרים חדש

[אלה סימני קישוריות] המציינים יחסים לוגיים בין תוכנם של משפטים רצופים [בטקסט] ומציינים את השתלשלות האירועים שבטקסט].

בין הקשרים נכללים מילות-חיבור ותוארי פועל, המציינים יחסים לוגיים כגון: תוספת, ניגוד, תנאי, גרימה, זמן, מקום, ברירה ועוד. בדרך-כלל באים הקשרים בראשי המשפטים, אולם הם מוצבים לפעמים במקומות אחרים במשפט. אותו קשר עשוי למלא פונקציות לוגיות שונות. לדוגמה: ו' החיבור מציינת במקרה אחד תוספת, במקרה שני גרימה, ובמקרה אחר היא עשויה לציין ניגוד, לדוגמה:
קניתי בשר וחלב (תוספת).
הוא נפל ונפצע (גרימה).
יצחק הלך לכיוון בתי החרושת, ואני המשכתי לדרכי (ניגוד).

[...]

יש קשרים המסמנים את המבנה הרטורי של הטקסט (כלומר – את השתלשלות הנימוקים, הדוגמות, המסקנות וכיוצא באלה). ביטויים, כגון: נקדים ונאמר... או – לסיכום יש לציין... או – מן הצד השני – מרמזים על כוונת המוען ועל הדרך שבה הוא בונה את הטקסט. קשרים כאלה מסמנים בדרך-כלל יחסים הקיימים בין יחידות גדולות יותר במשפט....

[...]

האם מציאותם של קשרים היא תנאי הכרחי לתפיסת הטקסט כרצוף וכאחיד? לאו דווקא. לעתים עצם העמדת שני משפטים זה בצד זה, מרמזת על הקשר הלוגי שביניהם:
כשפרצה מלחמת יום-הכיפורים, הופתע קיסינג'ר מאוד. שר החוץ של ארה"ב, לא היה ער לעובדה שהערבים יביאו לחרם הנפט.

[...]

שיחות שונות עשויות להיות "מקושרות" גם ללא רימוזים רפרנציאליים או קשרים:
א': אתה בא הערב לשיבה?
ב': יש קונצרט.

(מתוך מבוא לתורת הלשון, 12, ע' 23-24, ראו ביבליוגרפיה)

שיח

אירוע לשוני במובנו הרחב: שיחה, דיון, חקירה, הוראה, ועוד. בכל אירוע שיח יש לפחות שני משתתפים המתפקדים באופן מתחלף כדובר וכמאזין. שיתוף הפעולה בין הדוברים הוא תנאי להצלחת אירוע לשוני זה. בשיח המתנהל בכיתה, אמור להתקיים משא ומתן כלשהו בין המורה ללומדים אודות הנושא הנלמד ומשמעותו, כך שהשיח יתרום ללמידה.

[...] חשוב להדגיש את ההיבט החברתי-התרבותי הכרוך בשימוש בשיח כלשהו, שימוש המעצב את הזהות של האדם באירוע מסוים ואף את פעולתו באירוע זה. לדבריו של ג'י (המצוטט אצל שריג, 2000) "שיח הוא מכלול הזיקות המקובלות חברתית בין דרכי השימוש בלשון ובמבעים סימבוליים אחרים, לבין תוצריהם הנלווים: החשיבה, הרגשות, האמנות, הערכים והפעולות, שאפשר להשתמש בהם כדי לזהות את עצמנו כחברים בקבוצה חברתית בעלת משמעות או ברשת חברתית, או כדי לאותת (לאחרים) על תפקיד חברתי בעל משמעות (שאנו משחקים)". (מתוך מארג השפה, שיחות וסוגות בשפה העברית, מדריך למורה, ע' 33, ראו ביבליוגרפיה/ פריטים נוספים)

תהליך

התהליך הוא חיבור של שתי פעולות עוקבות או של פעולה אחת דו-רכיבית: זיהוי (הסימנים הכתובים) והבנה (בירור משמעם); הזיהוי הוא התהליך וההבנה היא התוצר. [...]. התהליך הוא שם כולל למאמציו הכנים של הנמען לרדת לסוף דעתו של המוען, ל"הבין" את היגדיו. [...]. (מתוך חקר השיח – הלכה ומעשה, ע' 76, ראו ביבליוגרפיה)